

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

2014

7. volební období

**Seminář „Životní podmínky osob s PAS – autismem v České republice“,
pořádaný občanským sdružením Za sklem.**

**Nad akcí převzal záštitu Výbor pro sociální politiku Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky.**

Termín: *čtvrtek 6. listopadu 2014*

Místo: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR Praha 1 - Malá Strana

Pohled starosty obce

V roce 2010 jsem byla zvolena starostkou malé obce Ústín, která má cca 400 obyvatel. Téměř 4 roky jsem řešila provoz a rozvoj obce, Občas se na OÚ přišli poradit občané ve finanční tísní (s exekucí vlastní nebo potomků), ale s problematikou osob s postižením jsem se setkala až letos. V květnu letošního roku se ke mně dostala informace, že u 3leté holčičky Emy z naší vesnice byl diagnostikován autismus a ředitelka MŠ podniká kroky k tomu, aby Emě zajistila pedagogického asistenta. Pro paní ředitelku to nebyl první případ, v minulých letech o dotaci na pedagogického asistenta žádala již několikrát. Vždy finance získala bez potíží. Úsilí paní ředitelky, vytvořit podmínky pro specifické požadavky dětí, je jedním z důvodů, pro které je naše MŠ vyhledávaná rodiči z okolí i z Olomouce. Ani navýšená kapacita na 28 dětí naší MŠ nestačí, přestože vlastních žáčků v MŠ máme jen cca 15.

Datum 6. 9. 2014 si budu pamatovat určitě dlouho. Byl do den, kdy jsem se dověděla o potížích rodičů malé Emy se získáním dotace na pedagogického asistenta. Přišla za mnou maminka holčičky spolu se zástupkyní ředitele ZŠ ze sousední vesnice (u nás máme jen MŠ), na kterou se maminka obrátila vzhledem k jejím zkušenostem v této problematice. Popsaly mi potíže

s umístěním holčičky do MŠ. Požádala jsem rodiče i ředitelku MŠ o poskytnutí veškerých informací, abych mohla jednat.

Rodiče holčičky Emy u ní pozorovali určité signály a zvláštnosti v chování před jejím 3. rokem. Při konzultaci s dětskou lékařkou se zaměřili na sledování netypických projevů v chování. Po 3 roce jim byla doporučena návštěva odborníků. Vybaveni těmito informacemi, navštívili rodiče ředitelku MŠ a situaci s ní projednali. Paní ředitelka souhlasila s umístěním Emy do kolektivu dětí. V získání financí na pedagogického asistenta neviděla problém. Pedagogického asistenta měli v naší MŠ již několikrát. Nikdy nebyl problém se získáním dotace. V dubnu 2014 podala žádost o přidělení dotace na zřízení funkce asistenta pedagoga pro školní rok 2014/2015. Ema prošla vyšetřením psychologa, psychiatra a chybělo pouze doporučení ze Speciálního pedagogického centra, aby byly veškeré potřebné podklady k žádosti kompletní.

A tady se postup zastavil. S vedoucí SPC Olomouc Mgr. Polákovou byla rodina v kontaktu již od června. Mezi Mgr. Polákovou, rodiči i ředitelkou MŠ proběhlo několik telefonických rozhovorů o způsobu integrace dítěte s autismem do kolektivu v MŠ. Mgr. Poláková odkládala vydání konečného stanoviska, které by umožnilo získat PA.

Dohodla se s rodiči na schůzce koncem srpna, kdy je pozvala do SPC (tedy těsně před zahájením školní docházky), kde se na Emu "podívá", s tím, že začátkem září navštíví i s kolegyní MŠ a zhodnotí stav dítěte v prostředí školky. Na schůzce 27. srpna matce sdělila (tak jako již při zmíněných telefonátech), že se musí vyzkoušet, jak bude Ema reagovat v MŠ. Rodičům sdělila, že je třeba, aby MŠ navštěvovala nějakou dobu sama a až si zvykne, přijdou se na ni s kolegyní podívat, posoudí Emino chování v kolektivu a zda Ema PA potřebuje a v jaké míře.

Matku s holčičkou si ještě pozvala na 15. 9. 2014 na návštěvu SPC, kde jí měla matka popsat stav v MŠ, s tím, že se na holčičku v týdnu po 15. 9. přijdou podívat. Rodičům se postup nelíbil, ale věřili v odbornost Mgr. Polákové a přistoupili na požadavek. Po prvním dnu v MŠ bylo jasné, že to takto nepůjde. Ředitelka MŠ sdělila, že Emu bez asistenta, při počtu dalších 27 dětí, v MŠ mít nemůže. Dohodla se s maminkou, že s Emičkou bude maminka docházet do MŠ a bude Emě pomáhat se zapojením se do chodu MŠ. Jelikož v rodině je ještě mladší chlapec, se kterým je maminka na rodičovské dovolené, nemohla do MŠ docházet delší dobu. Začátkem září pomáhali Emi prarodiče, ale jsou zaměstnáni, delší dobu to nešlo takto řešit.

Maminka prokonzultovala situaci s Mgr. Novákovou (zástupkyně ředitele ZŠ v sousední obci) a společně přišly za mnou a situaci mi popsaly. Mgr. Nováková navrhla, zda by obec nemohla pomoci rodičům v této těžké situaci tím, že by obec dočasně hradila osobního asistenta. Já jsem obě dámy vyslechla a (protože znám své kolegy v zastupitelstvu) přislíbila jsem finanční zajištění osobního asistenta.

V pondělí 8. 9. 2014 jsem oslovila náhodného zaměstnance sociálního odboru Krajského úřadu Olomouckého kraje. Popsala jsem mu situaci a požádala jsem ho o informaci, na koho se mám s problémem obrátit. Bylo mi řečeno, že opravdu je potřebné vyjádření SPC, žádost KÚOK bude vyřízena Mgr. Konečnou. Maminka Emy, paní Jeřábková, mi donesla žádost o poskytnutí příspěvku na osobního asistenta doplněnou lékařskými zprávami. Celou situaci jsme ještě znovu prodiskutovaly. Zastupitelé, jak jsem předpokládala, neměli problém se schválením finanční pomoci. Ale příspěvek obce podle mne nebyl pro nás řešením.

Pokračovala jsem ve zjišťování skutečností další den (úterý 9. 9. 2014). Telefonicky jsem se spojila s Mgr. Polákovou (SPC). Snažila jsem se získat další informace a následně paní magistru přesvědčit a její posudek uspíšit. Paní magistra reagovala jako na houpačce. Chvilí stála striktně za tím, že je důležité umístit dítě na minimálně měsíc do předškolního zařízení, aby se samo snažilo „chytit“. Po předložení argumentů chvíli váhá, pak připustí, že by mohla být lhůta zkrácena. Ale vzápětí se zase vrací k minimálně měsíční lhůtě. Výsledek 45 min. hovoru byl veškerý žádný. Mgr. Poláková všechno chápe, ale ona (přestože má vyjádření psychologa a psychiatra) je ten jediný spravedlivý (není mi znám obor, který vystudovala), který si může rozhodnout třeba za 2-3-4 měsíce a nikdo na ni nemá...

Následně jsem kontaktovala KÚOK Mgr. Konečnou, která mi po delším rozhovoru slíbila, že pokud budou mít rodiče vyjádření SPC, je schopna rozhodnutí vydat do druhého dne. Řekla jsem si alespoň jedna dobrá zpráva. Ale jak na SPC?

Shodou náhod tentýž den jsem si narazila na novinový článek v MF DNES, Olomoucká příloha z 8.9.2014. Článek v novinách mne jak se říká "dostal". Autorka popisuje stav v SPC, vztah k osobám s postižením, názory odborníků. A v neposlední řadě zrušení fungujícího SPC a jeho nahrazení centrem novým. Měla jsem co dělat abych to „rozdýchala“. Popis situace je úplně přesný. Vedoucí SPC Mgr. Poláková byla zaměstnána na KÚOK. Byla dříve zaměstnancem Krajského úřadu Olomouckého kraje, zda byla "odejita" (a pro "schopnost" získala samostatnost) nebo odešla sama, to jsme se nedočetli.

Stejně se pracovnice SPC chovaly i v případě PA pro malou Emičku. Já bych to vyjádřila takto: "Ať se holka snaží, pokud to nezvládne, je to její chyba, jestli jí ten stres ublíží, to nás nemusí zajímat, hlavně ať ušetříme státu finance a ukážeme, že proběhlo několik šetření, my jsme se snažili. A jednání, šetření, čím víc tím lépe. A hlavně nic neuspěchejme. V MŠ není žádný problém s Emou zvládnout dalších 27 dětí. Od toho je tam pedagog, aby se snažil." Jasněji jsem měla, ale pomoc pro Emu nikoliv.

V pondělí (15. 9. 2014) jsem se setkala opět s pí Jeřábkovou. Přišla mně informovat o schůzce na SPC. Paní Jeřábková, v dobré víře, pracovnici SPC informovala o tom, že obec přechodně Emě uhradí osobního asistenta (5 hod. denně, cca do konce září). Ihned to pí magistra využila a konstatovala, aby Emě stačil asistent na 1-2 hodiny denně, není třeba ji umíšťovat do MŠ na delší dobu. A peníze od obce by vydržely déle.

Jsou to protiklady. V počátku podle SPC měla být Ema v MŠ sama (neřešilo se jak dlouho, hlavně aby si zvykla, jinak žádný PA), proti tomu na konci stačí 1-2 hodiny, aby se Ema nepřetěžovala (ale jestli by si za 1 hodinu denně na prostředí zvykla, tomu nevěříme). Na schůzce ještě Mgr. Poláková matce sdělila, že dřív jak začátkem října se na Emu do MŠ podívat neprijedou. Svou návštěvu v MŠ opět oddálila.

Paní Jeřábková mi sdělila další informace, ale ty jen potvrzují naši teorii, že SPC Olomouc brání začlenění osob s postižením mezi většinovou populaci a svým postojem je někde v 60-70. letech minulého století. V médiích jsme stále přesvědčováni, že stát dělá vše pro osoby s postižením, ulehčuje situaci jejich blízkým, pomáhá jejich integraci, ale praxe (alespoň v SPC Olomouc) je jiná.

Shodou šťastných náhod jsem získala kontakt na pana Roškaňuka ze sdružení ADVENTOR, kterého jsem se situací seznámila. Cítovala jsem mu znalecké posudky. Potvrdil mi náš laický názor, že diagnóza je jednoznačná a Emička nárok na PA má. Omezit přítomnost PA by v budoucnu bylo možné, ale v první fázi to nepřipouští. Poradil mi, aby rodiče kontaktovali jiné SPC, protože postoj SPC Olomouc není v pořádku. Potvrdil nám náš laický názor, že ve 21. století se určitě nesmí k dětem s postižením postupovat stylem zkouška – pokus – omyl... Tento postup by s největší pravděpodobností udělal více škody než užítku. Začleňování osob s postižením mezi zbytek populace musí být citlivé a především nenásilné. Následně mi zaslal kontakty např. na SPC Ostravě a další informace k dětem s PAS.

Kontakt na p. Roškaňuka jsem získala z mého pohledu řízením osudu. V kauze nastal zlom. Rodiče kontaktovali SPC Ostrava. Zde se setkali s úplně jiným přístupem, ochota, vstřícnost, pochopení. Během týdne se podařilo vyjednat převedení Emy do péče SPC Ostrava, získat potřebné potvrzení pro KÚOK a z KÚOK od 1. 10. 2014 dotaci na plat PA. Je vidět, že v našem případě to bylo o přístupu pracoviště. Staré dobré přísloví „Když se chce, všechno jde“ bylo v našem případě 100% naplněno. Mrzí mě, že právě v našem kraji to nejde.

Pozitivním jevem je to, že se o potíže se SPC Olomouc zajímá olomoucká redakce MF Dnes. Po článku zveřejněném počátkem září, který byl více obecný, vyšel další článek (ve středu 29. 10. 2014). Popisuje podrobně potíže osob s autismem. Odpovědní na první článek reagovali nepřímě, v periodiku KÚ Olomouckého kraje chválou na svoje zařízení pro osoby s postižením. Je to pěkné, ale co ta integrace mezi zdravou populací? Většina osob s postižením je schopna se s kvalitní pomocí začlenit. Budou odpovědní konečně směřovat své síly a prostředky tímto směrem?

3 zářijové týdny byly pro mne obrovskou školou. Potíže a starosti, se kterými se rodiče dětí s postižením musí vyrovnat, jsou určitě pro nás ostatní nepředstavitelné a jejich trable nepřenositelné. Rodiče se musí sami srovnat se s tím, že jejich děťátko, jejich všechno, má handicap, který se bude během života měnit a nikdo neví jak. A stát (ať je to úřad, jednotlivý úředník nebo celý systém) nejen že jim nepomáhá, ale někdy hází klacky pod nohy.

Na překážky, které jsou kladeny malým dětem, osobám s postižením nebo seniorům jsem velmi citlivá. Proto jsem se rozhodla, že se prezentací peripetií malé Emy a jejich rodičů zapojím akce, kterou jsem si pro sebe nazvala „za změnu od slov k činům“.

Děkuji za Váš čas a doufám, že konečně stát (ale především všichni úředníci) bude jednat na úrovni 21. století. Zjednodušte a ulehčete již tak těžkou životní situaci rodin, ve kterých jsou handicapovaní.

Jana Chalupová, starostka obce Ústín